

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

8 Vtrùm sit bonum vouere, & ex voto aliquid facere animo colendi Deum,
& quantum sit bonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

DUBITATIO VIII.

Vtrum sit bonum vouere, & ex voto aliquid facere animo colendi Deum, & quantum sit bonum.

D. Thom. art. 4. §. 6.

50
Sententia
hereticorum.

Heretici huius temporis docent, non esse bonum, sed impium, vouere Deo, cum opinione cultus, aliquid quod non sit præceptum; posse tamen tale quid voueri ob alium finem; v. g. ad vitandum aliquod peccatum vel molestiam, vel ad alia vitæ negotia. Ratio illorum est, quia nihil usurpandum ad cultum, nisi quod Deus præceperit; alioquin committeretur *εθελοσπονδία*, id est, voluntarius cultus & superstitio; quam reprehendit Apostolus ad Coloss. 2. v. ultimo. Ita Caluinus lib. 4. Instit. cap. 13. num. 1. 2. 3. & sequentibus, & Lutherus de libertate Christiana, &c. Vnde inferunt, vota Religiosorum impia esse & irrita: & SS. Franciscum, Dominicum, Bernardum, damnatos esse; nisi forte commoditatis causa, nempe vt liberi essent ab vxoris, filiorum, & rerum temporalium molestiis, non autem studio cultus, & sic placendi Deo, ea vota susceperint. Sed est stolidus error. Vnde

51
Vouere
animo cultus.

Dico Primò, Fide tenendum est, bonum esse vouere Deo etiam opus non præceptum, animo deferendi cultum, & illi placendi. Probatur Primò, Ex Scripturis quæ ad hoc hortantur, Plal. 75. *Vouete & redite Domino Deo vestro, omnes qui in circuitu eius offeritis munera: terribili, & ei qui auferit spiritum Principum, &c.* vbi etiam ponitur causa, cur ei merito vouere & vota reddere debeamus, nempe quia *terribilis est, & vitæ necisque in omnes summum ius habet. Isaia 19. Cognoscet Aegypti (id est, gentes conuersæ) Dominum, & colent eum in hostijs & in muneribus, & vota vouebunt Domino, & soluent.* Secundò Probat, Quia contradictionem implicat, fieri votum, & non animo colendi, saltem implicite: cum votum intrinsecè sit quidam Dei cultus; nulla enim Deo fit promissio vel oblatio causâ leuandæ inopiæ, vel vilitatis conferendæ, sed solum causa honorandi, & gratum deferendi obsequium, vt vsus omnium gentium testatur. Tertio, Si ob aliam causam fieri potest, cur non etiam vt Deus honoretur, vtque Deo per hoc placeamus; nam & Apostolus hortatur vt omnia ad Dei gloriam faciamus; & ex Scripturis constat vota Deo placere: cur ergo non possimus ea facere animo cultus, id est, vt Deo per hoc placeamus, vt ei gratum obsequium deferamus? sic enim ipsi cultum interpretantur. Quarto, Ratio naturalis dicit bonum esse, Numini vota facere, illudque sic honorari. vnde omnes gentes diis suis vota faciunt, & solunt; putantque se hoc modo illos colere; & si ea non impleuerint, grauius in illos delinquere.

52
Soluere
votum
animo cultus.

Dico Secundò, Fide quoque tenendum, non solum bonum esse vouere, sed etiam vota animo colendi soluere. Probatur Primò, Ex Scripturis allatis, vbi dicitur: *Voueto & reddite: Vouebunt & soluent.* & Deut. 23. *Si votum voueris, non tardabis reddere: quia requirit illud Dominus. si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. si nolueris polliceri, absque peccato eris.* vbi aperte loquitur de voto rei libera non præcepta. Secundò, Quia eiusdem

virtutis est vouere & votum reddere; et si enim promittere homini, & promissa soluere, non sint eiusdem virtutis, cum illud sit liberalitatis, hoc fidelitatis; tamen promittere Deo, & promissa soluere, ad eandem virtutem Religionis pertinet: vtroque enim actû Deum honoramus, & bonorum nostrorum auctorem profitemur; quamuis vouere sit voluntatis, soluere necessitatis. Tertio, Facere aliquid vt Deo seruemus fidem datam, est cultus Dei, & bonum: sed facere ex voto, est facere vt Deo seruetur fides: ergo facere ex voto, est cultus Dei, & bonum. Quarto, Omne opus bonum factum vt Deo placeamus, est cultus quidam Dei, iuxta modum loquendi Scripturæ: nam *visitare viduas & pupillos, & immaculatam se custodire ab hoc seculo (vbi omnes virtutes continentur) est vera Religio apud Deum, Iacobi 1. Beneficentia & eleemosyna vocatur hostia Deo acceptabilis, ad Philippen. 4. & ad Hebr. 13. Ieiunium & obsecrationes vocantur seruitus & latræ, Luca 2. Castitas & corporis castigatio hostia sancta, rationale obsequium, seu rationalis latræ, ad Roman. 12. atqui laudabile est hæc facere etiam dum non sunt præcepta: ergo postsumus Deo cultum exhibere etiam quando non præcipit. Quintò, Iacob vouit Deo decimas, quas ipse non præceperat, Genes. 28. nec dubium quin etiam soluerit. Dauid vouit ædificare templum, Plalm. 131. Denique vota omnia, de quibus agitur Leuitic. 27. Deuter. 12. 23. & alibi, sunt de rebus non præceptis. Imò res præcepta non potest cadere sub votum, nisi quatenus consideratur vt subest nostræ libertati, vt infra ostendetur. Sextò, Vouere idolo, & soluere, est idololatria: ergo vouere Deo & soluere, est cultus Dei.*

Ad rationem hereticorum Respondeo, Absurdum esse, nihil posse usurpari ad colendum Deum, nisi quod est præceptum: contrarium enim constat exemplis Scripturæ, & aperta ratione. Omne enim opus bonum fieri potest in honorem Dei: imò quò aliquid minus est debitum, eò magis idoneum vt offeratur Deo, iuxta illud, *voluntariè sacrificabo tibi.* Neque illud est *εθελοσπονδία*, de qua Apostolus; quia non quiuus cultus voluntariè assumptus vocatur ab Apostolo *εθελοσπονδία*; sed is tantum qui sola inuentione humana consistit quod fieri potest dupliciter: vel enim defertur numini fallo, & ab hominibus inuenito, qualis est cultus Angelorum, quem Platonici & Simon Magus eis deterebant, de quo ibi agit Apostolus, vt plerique interpretantur: vel exhibetur Deo vero, sed non est idonea cultus materia; vt si quis abstineat à cibis, quòd putet eos natura sua, vel Legis veteris decreto, etiam in nouo Testamento immundos: vel ponat vim in re aliqua vel circumstantia in qua non est ponenda, vt in numero, in situ, in colore, &c.

Dico Tertio, Facere aliquid ex voto, non solum est bonum, sed etiam melius quàm illud idem facere sine voto. Est fide tenendum. Probat, Quia Scriptura hortatur ad vouendum; quod non faceret, nisi opus ex voto præstitum esset Deo gratius. Secundò, Quando opus aliàs bonum fit ex voto, habet duplicem laudem; tum quia per se & secundum suam speciem bonum est, vt dare eleemosynam, ieiunare; tum quia fit ex affectu Religionis in Deum, seu ex fide, quam Deo debemus. Tertio, Qui vouet, & votum

Promittere
& promiss.
in soluere,
an eiusdem
virtutis.

Cultus Dei
quid.

Ad argu-
mentum
hereticorum.

53
Opus ex
voto est
melius,
quàm sine
voto.

votum soluit, non solum offert Deo bonum opus, sed etiam boni operis facultatem; nam priuat facultate illius omittendi. Vnde similis est illi, qui donat non solum fructus arboris, sed etiam ipsam arborem, vt ait Anselmus lib. de similitudinibus cap.84. qui autem solum opus prestat absque voto, non dat Deo operis illius facultatem. Quarto, Qui facit ex voto, operatur ex proposito firmiore, magisque immutabili. hoc autem est melius. vide D. Thomam art. 6.

54
Obiectio-
nes.

Dices Primò, Quod fit ex necessitate, minus gratum est Deo, quam quod liberè: id autem quod fit ex voto, fit ex necessitate; ergo quod fit ex voto, minus est gratum Deo, quam quod sine voto. Maior probatur 2. ad Corinth. 9. *Non ex tristitia, aut ex necessitate; hilararem enim datorem diligit Deus.* Minor patet, tum quia votum inducit vinculum; tum quia Apostolus votum vocat *laqueum*, 1. ad Cor. 7. *Non ut laqueum vobis inuicemus*; quasi dicat, Hortor ad continentiam, non ad votum, ne sit vobis in laqueum.

Ex necessi-
tate fieri
tripliciter
dicitur.

Respondeo, Tribus modis dicitur aliquid fieri ex necessitate. Primò, Quia fit ex absoluta determinatione ad vnum: quomodo bestie ex necessitate operantur; & homo iuxta hæreticos ex necessitate agit quidquid agit, quia ad omnia & singula motione diuina impellitur, ita vt resistere nequeat, vt docet Caluinus lib. 1. Instit. cap. 18. §. 1. & 2. Secundò, Quia fit ex aliqua coactione, dicitur autem ex coactione fieri, quod fit repugnante voluntate, nollet enim voluntas, nisi timor alicuius mali, aut vis aliqua vigeret. Nec refert quale id malum sit, temporale, an æternum. Terziò, Quia fit ex obligatione, (sive ea proueniat ex præcepto, sive ex voto, sive aliunde) absque villo affectu repugnante.

Quod fit ex necessitate primo modo, non est laudabile aut meritorium; quia non est nostri arbitrij, sed eius, qui determinationem illam impellit. Vnde si Deus hominem ad omnia opera sua prædeterminaret, nullum esset meritum, nullumque demeritum fieri tamen potest vt id, quod fit ex huiusmodi necessitate, sit maximum bonum; non quidem bonum morale, meritorium, laudabile, sed honorabile & diuinum; vt patet in visione & amore beatifico, in productione Filij & Spiritus sancti.

Quod fit
coactè &
timore ser-
uili, non est
malum.

Quod secundo modo fit ex necessitate, etiam non est meritorium: quia non fit ex affectu honesti, sed timore incommodi temporalis; & consequenter ex affectu commodi temporalis, vt opum, honoris, sanitatis. non est tamen quod sic agitur malum; etsi affectus ille non faciendi, qui coniungitur, malus esse possit; vt quando opus est præceptum: quia affectus ille, quo nollet facere, nisi cogere, non influit in opus, sed solum est quid comitans per accidens. Vnde etiam timor seruilis, & id quod fit ex tali timore, malum non est: licet seruilitas eius, quæ in affectu illo coniuncto consistit, mala sit.

Tertius modus non repugnat bonitati operis, aut merito, vel laudi eius: imò quò plures sunt tales necessitates ex quibus opus agitur, eò est laudabilius & melius; modò non adsit affectus operi repugnans, nimirum quo nolles opus, nisi obligareris. Ratio est, quia quò plures spectantur obligationes, eò plures sunt rationes virtutum, quarum affectu opus agitur; sicque

opus externum affectu omnium illarum virtutum informatur.

Ex dictis patet Responso. Ad maiorem igitur dicendum, Id, quod fit ex necessitate coactionis, esse minus gratum Deo (vt rectè D. Thomas artic. 6. ad 1.) quia fit repugnante affectu. & de tali necessitate loquitur Apostolus, cum ait, *non ex tristitia*; tristitia enim nascitur cum aliquid fit affectu repugnante. *aut ex necessitate*, id est, non quasi coacti imperio aut timore dedecoris, repugnante voluntate. Et ad Philemonem; *ne velut ex necessitate bonum tuum sit, sed voluntarium*, id est, non coactum repugnante voluntate, sed ex proprio affectu. at quod fit ex voto, non fit ex tali necessitate, sed ex necessitate obligationis, non iniusta, sed amata, cui non repugnet affectus, sed sponte consentiat: qui modus operandi est Deo gratior; quia ex affectu plurium virtutum, vt si des eleemofynam non solum affectu misericordie, quia pauper eger; sed etiam affectu Religionis, quia Deo id promissisti; & affectu charitatis, quia Deo id placet. Vnde etiam melius est, ceteris paribus, facere opus bonum ex præcepto, quam suo arbitrio absque præcepto. qui enim ieiunat ex præcepto, facit ex affectu temperantia, & obedientia; qui sine præcepto, temperantia tantum. Hinc patet ad minorem: etsi enim votum inducat vinculum, tamen hoc est voluntarium, & necessitas amabilis, vt pote sponte suscepta. Neque Apostolus 1. ad Corinth. 7. votum vocat *laqueum*, sed præceptum inuitis impositum. quamuis votum etiam possit dici *laqueus* iis qui inuiti vident, & qui post vota tepescunt, & retrò respiciunt: sed hoc modo etiam præcepta Iuris naturæ laquei sunt peccatoribus.

Applica-
tur distin-
ctio.

Quo modo
opus ex
præcepto
sit melius.

Petes, Quid si quis repugnante affectu faciat opus ex voto?

Respondeo, Id posse fieri multis modis. Vel enim displicet opus secundum se; vt quia asperum, molestum, yerecundum; tamen quia vouit, vult facere. & hoc etiam modo opus ex voto melius est quam sine voto. melius enim est ieiunare affectu Religionis, quam affectu temperantia; vt rectè diuus Thomas ad 2. Sic Religiosi facientes ex voto id quod aliàs nollet facere, plus merentur quam illi qui id faciunt sponte sua.

55
Implens
votum af-
fectu repu-
gnante.

Vel displicet etiam votum, ita vt homo veller se non vouisse; tamen quia vouit, vult facere, vt voto suo satisfaciat. & sic quoque melius est facere ex voto: nam displicentia illa non influit in opus, sed solum comitatur; nec est per se peccatum, quia potest interdum subesse iusta ratio dolendi de voto. Quòd si iusta ratio non subit, est quidem peccatum; (quia est quædam in Deum ingratitude dolere de tanto beneficio, de quo gratia maxima essent agenda) non tamen est peccatum mortiferum, modò propositum exequendi perseveret.

Vel ita displicet votum, vt non sit ei cura facere ex affectu voti; facit tamen timore peccati, ne grauitur Deum offendat. & hoc quoque modo opus factum ex voto potest esse melius, quam idem opus factum sponte ex affectu suæ virtutis: quia timor peccati, vt offendit Deum, est actus charitatis: vnde tale opus fit ex affectu charitatis.

Vel denique facit opus ex voto tantum-

modò timore damnationis, aliàs non facturus. hoc modo opus non est melius, quia ex timore feruili; tamen non est malum; quia talis timor ex virtute fidei & spei excitatur. affectus tamen ille, qui comitatur opus, Nollem seruare votum, nisi metuerem damnari, est peccatum; quia est affectus & amor eius, quod per se malum est, & contemptus iustitiæ & rectitudinis: imò continet implicite quemdam contemptum Dei, & diuinæ amicitiae: secùs de illo affectu, Nollem facere nisi omisso esset peccatum, vel displiceret Deo.

56 *Obiectio.* Dices, Melius est aliquid donare gratis, quam ex obligatione; ergo melius est facere sine voto.

Resp. Respondeo Primò, Si illa obligatio orta sit ex liberali promissione; quod ex ea datur, etiam gratis datur: non enim obligatio, quæ nascitur ex promissione liberali, repugnat liberalitati; sed est eius effectus.

Secundò, Et si hominibus gratius sit ut aliquid ipsis detur gratis, quam ut detur ex obligatione; (quia cum gratis accipiunt, videntur aliquid lucrari) Deo tamen non est semper gratius: quia non querit lucrum ex operibus nostris: sed id semper est ei gratius, quod ex pluribus vel melioribus affectibus procedit.

DYBITATIO IX.

Quale peccatum sit violare votum.

D. Thomas art. 3.

57 *Potest esse veniale ratione paruitatis materiae, & defectu considerationis.* **R**espond. Ex genere suo esse peccatum mortale; quia est contra reuerentiam Deo debitam, & notabilem quemdam contemptum & vilipensionem Dei continere videtur: sicut qui fidem homini datam violat, censetur illum parui aestimare. si enim illum magni aestimaret, commoueretur ipsius reuerentiã, ne fidem ipsi datam ausit fallere. fieri tamen potest ut ex paruitate materiae, vel defectu animaduersionis sit veniale, sicut in ceteris peccatorum generibus accidit: ut si vouisti recitare Psalterium, & omittas paucos versiculos: & in hoc consentiunt DD.

Sed difficultas est Primò, Vtrum violatio voti sit aliquando venialis ratione tenuitatis materiae, quando totum violatur. ut si voueris Salutationem Angelicam, & postea omittas. Caietan. qu. 89. de iuramento art. 7. & Angelus, Votum 3. §. vltimo, existimant semper esse mortale, quando id, quod omittitur, est tota materia voti vel iuramenti.

58 *Sit tota materia sit tenuis.* Sed etiam hæc sententia sit probabilis, Contrarium tamen est probabilius, nempe esse solum veniale, quando materia est valde exigua. Ita plerique recentiores hoc tempore, Nauarrus cap. 12. num. 40. Sotus lib. 8. qu. 1. art. 7. vbi acriter hoc tuetur. Probatur Primò, Quia etiam bona cogitatio, breuisque precatio sit res magni meriti; tamen ad vouendum, & inter ea quæ voueri solent, censetur humano more materia parua. Secundò, Quia inter ea quæ homini debentur ex iustitia, datur materia magna & parua; cur non etiam inter ea, quæ debita Deo? Tertio, In ceteris peccatis contra virtutes, quæ non versantur immediate circa Deum, inuenitur materia magna & parua; est enim superfluitio magna & parua, omittio orationis magna & parua: item in decimis &

oblationibus, fraudatio magna & parua, in voluptatibus prohibitis, magna & parua. cur non etiam in peccatis contra votum? Idem censendum de iuramento promissorio, ut quidam volunt. de quo infra cap. 42. dubit. 5.

Dices Primò, Nihil, quod ad Dei honorem pertinet, censendum est parui momenti, cum vitam æternam promeretur: ergo ratione paruitatis materiae non excusatur. *Obiectio 1.*

Respons. Respond. Et si non sit absolute parui momenti respectu meriti, tamen ad vouendum, (id est, in ordine ad votum, & honorem Dei) paruum censetur. alioquin etiam mortale esset omittere aliquot versiculos, dum sunt pars materiae votæ: nam recitatio illorum tamquam partis materiae, est tam meritoria, quam recitatio illorum ut sunt tota materia; nec minus Deum honorat, si pari affectu fiat.

Dices Secundò, Quando versiculi illi sunt pars materiae, si omittantur, nondum violatur votum quod per se primò respicit totam materiam; (v. g. cum vouisti legere Psalterium) sed tantummodo cum quadam imperfectione soluitur: dum autem sunt tota materia, violatur totum votum: ergo est dispar ratio; nam totius voti violatio videtur esse magna irreuerentia. *Obiectio 2.*

Respons. Respond. Non esse disparitatem notabilem. id enim omittere istos versiculos est veniale, quia violatur votum in re parua, siue illa res parua sit tota materia, siue pars; hoc enim non facit illam strictiori obligatione deberi. Confirmatur, quia si quis promiserit decem, & nõ soluat nisi nouem, violat promissum in vno, & hæc violatio censetur esse in re parua; cur non etiam censetur esse parua si non soluat, quando tantum illud vnum promiserat? Nec refert quòd ille dicatur soluere votum, hic verò nullo modo: quia ille ita soluit, ut etiam ex parte violet, quæ pars tanti est, quanti tota materia alterius. Nec obstat quòd illa pars non fuerit per se primò vota; quia sufficit illam verè votam esse in toto. parum enim interest an aliquid sit promissum per se & solitariè, an cum multis aliis: quia non idèd plus vel minus est debitum, ut ex communi hominum sensu constat.

Dices Tertio, Mendacium de peccato veniali, si sit tota materia confessionis, est peccatum mortale; non autem si solum sit pars materiae, ut communiter DD. docent: ergo similiter quando aliquid est tota materia voti, si violetur, erit peccatum mortale. *Obiectio 3. Mendacium de peccato veniali in confessione.*

Respons. Respond. Esse disparem rationem. Idèd enim tale mendacium est peccatum mortiferum, quando est tota materia confessionis, quia reddit irritum Sacramentum, quod est peculiare opus sacerdotij Christi, ab illo singularem sanctitatem habens. votum autem non est functio sacerdotij Christi, nec vllam sanctitatem habet, nisi à vouente, nec redditur irritum, cum iam præterierit; sed solum agitur contra obligationem eius remanentem; idque solum in re parua.

Dices Quarto, Lege diuina tenemur soluere vota: sed violatio legis diuinæ est peccatum mortale. *Obiectio 4.*

Respons. Respondeo, Violatio legis diuinæ in re magna est peccatum mortale, non autem in re parua: nam lex diuina præcipit nihil furari, nihil, quod proximi sit, concupiscere; tamen contrarium facere in re parua, non est peccatum mortale.

Secun-